

Sygn. akt IV U 995/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Leon Popiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2015 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy H. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania H. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 22 kwietnia 2015 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje H. W. prawo do emerytury od 1 lutego 2015 r.

/-/ SSO L. Popiel

Sygn. akt IV U 995/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 22 kwietnia 2015 roku odmówił przyznania wnioskodawcy H. W. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podnosząc, że wnioskodawca udowodnił jedynie 4 lata, 4 miesiące i 18 dni zamiast wymaganego piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przypadającego w okresie do 1 stycznia 1999 roku. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym S.A. w O. przypadającego od dnia 1 września 1983 roku do 31 sierpnia 1985 roku oraz od 1 września 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku jako pracy w szczególnych warunkach. Wnioskodawca nie przedłożył zakresu obowiązków na zajmowanych w tym czasie stanowiskach pracy – kierownik obiektu i kierownik budowy, ze wskazaniem czy zajmując stanowisko pracy świadczył pracę stale i bezpośrednio przy stanowiskach robotniczych, na których wykonuje się prace wymienione w wykazie A lub B rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, jak również czy w czasie pracy wykonywał

inne czynności o charakterze administracyjno-biurowym. Wnioskodawca nie wskazał również czy świadcząc pracę na budowie eksportowej był zatrudniony przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane S.A. w O. (znak:...)

Od powyższej decyzji odwołanie złożył H. W. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu odwołania wnioskodawca stwierdził, że wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace polegające na stałym i bezpośrednim nadzorowaniu pracy robotników budowlanych wykonujących roboty wymienione w wykazie A Dział V poz. 4 pkt 4-6 i poz. 8-9 załącznika nr 1 Zarządzenia Nr 9 MB i PMB, czego potwierdzenie znajduje się w świadectwie z dnia 22 stycznia 2015 roku. Wnioskodawca, jak twierdził, wykonywał jedynie czynności związane ściśle z nadzorem inżynieryjno-technicznym robót wymienionych w świadectwie pracy w szczególnych warunkach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o oddalenie odwołania ponosząc, że w spornym okresie wnioskodawca był kierownikiem obiektu, a następnie kierownikiem budowy. Z zakresu czynności dołączonych do odwołania wynika, że jako kierownik w spornych okresach wykonywał szereg prac administracyjno-biurowych.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

H. W. urodzony dnia (...) ukończył w kwietniu 1978 roku studia magisterskie na Wydziale Budownictwa Lądowego Akademii Rolniczo- (...) w O.. W dniu 1 kwietnia 1978 roku wnioskodawca zawarł umowę o wstępny staż pracy z (...) Przedsiębiorstwem Budowlanym w O., gdzie świadczył pracę na stanowisku majstra robót. Urząd Wojewódzki w O. decyzją z dnia 6 maja 1983 roku stwierdził, że wnioskodawca posiadał przygotowanie zawodowe upoważniające do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy o robót, kierowania i kontrolowania wytwarzania konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz oceniania i badania stanu technicznego w zakresie wszelkich budynków oraz innych budowli z wyłączeniem linii, węzłów i stacji kolejowych, dróg oraz lotniskowych dróg startowych i manipulacyjnych, mostów, budowli hydrotechnicznych i wodnomelioracyjnych, jak również sporządzania w budownictwie osób fizycznych projektów w zakresie rozwiązań konstrukcyjno-budowlanych wszelkich budynków i budowli oraz projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych.

(dowód: dyplom ukończenia studiów, umowa o wstępny staż pracy, decyzja i stwierdzeniu przygotowania zawodowego k. 9)

Z dniem 1 września 1983 roku wnioskodawcy zajmującemu stanowisko majstra budowy powierzono stanowisko kierownika obiektu. W zakresie obowiązków pracowniczych jako kierownik obiektu wnioskodawca m.in. kierował i nadzorował czynności składające się na całość budowy tak pod względem wykonawstwa własnego podwykonawców oraz wykonawców robót specjalnych, bieżąco kontrolował wykonanie poleceń służbowych przez pracowników, wykonywania zadań przez podległe jednostki i podległych pracowników. W tym czasie był kierownikiem obiektu – przychodni przy ul. (...) w O..

(dowód: powierzenie obowiązków kierownika obiektu, zakres czynności k. 9)

Z dniem 1 września 1985 roku wnioskodawcy powierzono stanowisko kierownika budowy. W zakresie obowiązków pracowniczych jako kierownika budowy wnioskodawca m.in. sprawował nadzór nad prawidłowym przebiegiem realizacji zadań produkcyjnych wynikających z planów operatywnych podległego mu kierownictwa budowy, sprawował bieżący nadzór nad realizacją zadań w podległym kierownictwie budowy, zajmował się koordynowaniem robót realizowanych w siłach własnych i podwykonawców, zapewniał zgodność wykonywanych robót z dokumentacją techniczną, obowiązującą technologią, zasadami sztuki budowlanej, w zakresie technik i technologii udzielał porad majstrom i brygadzystom, na bieżąco prowadził wszelką dokumentację obowiązującą w przedsiębiorstwie, zajmował się składaniem zapotrzebowania na środki produkcji i siłę roboczą, sprawował nadzór nad sposobem eksploatacji i konserwacji sprzętu na podległych budowach, zajmował się wnioskowaniem, opiniowaniem w sprawach zwolnień z pracy, awansów, premiowania, nagradzania pracowników zatrudnionych na podległych budowach,

prowadzeniem dokumentacji obrotu materiałowego. Wnioskodawca jako kierownik budowy upoważniony był do dysponowania załogą budowy i wszystkimi pozostającymi do jego dyspozycji środkami produkcji w celu racjonalnego ich wykorzystania gwarantującego prawidłową realizację zadań. W tym czasie wnioskodawca był kierownikiem budowy – hali remontów maszyn budowlanych i budynku administracyjnego przy ul. (...) w O., następnie przejął budowę Urzędu Skarbowego w O.

(dowód: powierzenie obowiązków kierownika budowy, zakres obowiązków i odpowiedzialności kierownika budowy k. 9)

Z dniem 1 stycznia 1989 roku powierzono wnioskodawcy stanowisko Kierownika Budowy Wojewódzkiego Centrum (...) w O. oraz Kierownika Obiektu (...) O.. W dniu 8 maja 1989 roku wnioskodawca i (...) Przedsiębiorstwo Budowlane w O. zawarło dodatkową umowę o prace, na podstawie której wnioskodawca w okresie od 24 maja 1989 roku do 31 maja 1990 roku zajmował stanowisko majstra budowy na budowie w S. – na terenie ówczesnego ZSRR.

(dowód: umowa o prace k. 9, rozliczenie końcowe, ocena - akta ZUS)

Po powrocie z budowy zagranicznej wnioskodawca został skierowany na budowę osiedla mieszkaniowego na J., następnie nadzorował roboty kamieniarskie w Zakładzie (...) przy ul. (...) w O. i rozbudowę pawilonu sklepu (...), później był kierownikiem budowy budynków dla Wyższej Szkoły (...) w O. przy ul. (...), gdzie wykonywano m.in. roboty dekarские, kamieniarskie.

W dniu 1 października 1992 roku wnioskodawca i (...) S.A. w O. zawarli umowę o pracę na czas nieokreślony i na jej podstawie wnioskodawca w pełnym wymiarze czasu pełnił obowiązki Kierownika obiektu. Od 1 stycznia 1995 roku wnioskodawca objął budowę budynku przy ul. (...), gdzie przerabiano całość konstrukcji żelbetowej oraz wykonywano prace dekarские.

(dowód: umowa o pracę k. 9)

Z dniem 1 kwietnia 1996 roku wnioskodawcy pełniącemu obowiązki kierownika obiektu powierzono obowiązki kierownika budowy. Od 1997 roku do 2001 roku wnioskodawca był kierownikiem budowy osiedla przy ul. (...) na R. w O.. Wnioskodawca jako kierownik koordynator budowy odpowiedzialny była za:

- zorganizowanie zaplecza techniczno-organizacyjnego budowy do prawidłowego prowadzenie robót pod względem technicznym, technologicznym, organizacyjnym oraz zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także zabezpieczenia środków produkcji,
- prowadzenie budów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego,
- przygotowanie budów do pracy w okresie zimowym,
- realizację robót zgodnie z harmonogramem i terminami umownymi,
- rozliczanie inwestycji po jej zakończeniu,
- zabezpieczenie mienia na budowie przed zniszczeniem lub kradzieżą,

A nadto prowadził dokumentację w postaci: dziennika budowy, rejestru produkcji i robót w toku, książki obmiaru robót, książki b.h.p., dziennika nadzoru autorskiego, teczki korespondencji. Do jego zadań należało m.in. zapewnienie frontu robót poszczególnym wykonawcom w kolejności technologicznej, nadzorowanie wykonywanych robót zgodnie z dokumentacją i warunkami technicznymi, sporządzanie dokumentacji placowej, sprawozdawczej z realizacji produkcji.

(dowód: zakres obowiązków pracownika k. 9)

W spornym okresie wnioskodawca nadzorowała prace ziemne - pracowników wykonujących fundamenty z elementów żelbetonowych lub prefabrykatów żelbetonowych, operatorów dźwigów, spycharek, koparek, zagęszczarek wibracyjnych, nadzorowała prace przy wykonywaniu izolacji. Po zrobieniu fundamentów do postawienia konstrukcji budynku niezbędni byli cieśle, zbrojarze, betoniarze i jednocześnie wykonywane były prace murarskie. Nadzorował prace montażystów, zbrojarzy, betoniarzy, cykliniarzy, dekarzy, brukarzy oraz spawaczy, a nadto prace wykończeniowe tj. roboty tynkarskie, wylewanie posadzek betonowych, roboty malarskie, układanie płytek, wstawianie okien. Wnioskodawca jako kierownik budowy i kierownik obiektu nadzorował prace wykonywane przez podwykonawców. Koordynował roboty wykonywane przez poszczególne brygady. Znaczna część czasu pracy wnioskodawcy obejmowała wykonywanie czynności nadzoru nad pracownikami, ponadto wykonywał on również prace biurowe. Kierownicy robót podlegali bezpośrednio kierownikom budowy, a na czele poszczególnych brygad byli brygadziści.

(dowód: zeznania świadka R. B. k. 16v-17 – 00:42:10-00:49:51, zeznania świadka W. G. k. 17-17v – 00:49:51-01:00:23, zeznania świadka J. J. k. 17v – 01:00:23-01:07:20)

W dniu 18 czerwca 2001 roku ustał stosunek pracy między wnioskodawcą a (...) Przedsiębiorstwem Budowlanym S.A. w O..

(dowód: świadectwo pracy – akta ZUS)

W dniu 30 stycznia 2015 roku (...) Przedsiębiorstwo Budowlane S.A. w O. wystawiło świadectwo, w którym zaświadczyło, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia od 1 kwietnia 1978 roku do 18 czerwca 2001 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz.Urz. MBiPMB 1983r. nr 3, poz. 6) – nadzorując stale i bezpośrednio prace robotników budowlanych wykonujących roboty wymienione w Wykazie A Dział V poz. 4 pkt 4-6 (prace zbrojarskie i betoniarskie), poz. 8-9 (parce cykliniarskie i dekarzkie).

(dowód: świadectwo – akta ZUS)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2015, poz. 748), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 ustawy jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tej ustawy.

Wymienione świadczenie emerytalne przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W myśl przepisu art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku ubezpieczonym będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach przysługuje emerytura w wieku niższym niż powszechny wiek emerytalny określony w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy. Dla celów ustalenia tych uprawnień emerytalnych za pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, zaś wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie którym osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła cytowany przepis jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Stosownie do treści § 3 i 4 wskazanego powyżej rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do niniejszego rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są zaś okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Pod pojęciem pracy wykonywanej stale należy rozumieć pracę wykonywaną na danym stanowisku pracy, zgodnie z rozkładem czasu pracy i w pełnym wymiarze czasu pracy, ustalonym dla danego stanowiska. W wyroku z dnia 1 czerwca 2010 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (II UK 21/10).

W przepisie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia w zakresie sprecyzowania stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, znajduje się odesłanie do odpowiednich przepisów resortowych (ustalonych przez właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze). Należy jednakże zauważyć, iż uściślenia dokonane przez właściwych ministrów (kierowników urzędów centralnych czy centralne związki spółdzielcze), polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, na których wykonywana jest praca w szczególnych warunkach, pełnią w obecnym stanie prawnym wyłącznie funkcję informacyjną, porządkującą.

Na gruncie niniejszej sprawy bezspornym był fakt osiągnięcia przez wnioskodawcę w dniu 26 listopada 2013 roku wieku 60 lat i posiadania przez niego na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 25 lat tj. 25 lat, 2 miesiące i 17 dni. Poza sporem pozostawał również fakt, że przez okres 4 lat, 4 miesiące i 18 dni świadczył pracę w szczególnych warunkach nadzorując wykonywanie prac zbrojarskich i betoniarskich, prac cykliniarskich i dekarских. Wnioskodawca jako kierownik obiektu, kierownik budowy nadzorowała wszystkie czynności wykonywane na budowie, poczynając od wykonywaniu wykopów, stawiania fundamentów budynku poprzez prace zbrojarskie, betoniarskie, na wykończeniowych kończąc. Sąd dodatkowo ustalił, że nadzorem swym wnioskodawca obejmował również wykonywania prac spawalniczych przy instalacjach grzewczych.

Istotną i jednocześnie sporną okazała się zaś ocena, czy praca jaką wnioskodawca świadczył w spornych okresach tj. od 1 września 1983 roku do 31 sierpnia 1985 roku oraz od 1 września 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, bądź w świadectwie pracy. (§ 2 ust. 2 rozporządzenia).

W aktach niniejszej sprawy znajduje się w świadectwo wystawione przez (...) Przedsiębiorstwo Budowlane S.A. w O., z którego wynika, że w okresie od 1 kwietnia 1978 roku do 18 czerwca 2001 roku wnioskodawca wykonywał

stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A Dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku – sprawując dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, nadzorując stale i bezpośrednio pracę robotników budowlanych wykonujących roboty wymienione w wykazie A Dziale V poz. 4-6, 8-9 załącznika Nr 1 do Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych tj. prace zbrojarskie i betoniarskie: zestawiaczy surowców i mieszanek, operatorów betoniarki – betoniarzy, cykliniarzy, blacharzy – dekarzy oraz robotników budowlanych.

Z zakresów obowiązków pełnionych przez wnioskodawcę na stanowiskach kierownika budowy i kierownika obiektu, akt osobowych oraz zeznań świadków, którzy w spornym okresie współpracowali z wnioskodawcą wynika w sposób nie budzący wątpliwości, że wnioskodawca nadzorował wszelkie prace prowadzone na terenie budowy lub obiektu, których w danym czasie był kierownikiem. Jego praca polegała na nadzorowaniu prac ziemnych, betoniarzy, murarzy, zbrojarzy, cieśli, dekarzy, cykliniarzy, monterów instalacji sanitarnych i grzewczych, brukarzy. Nadzorował on również prace wykonywane przez podwykonawców. Koordynował prace poszczególnych brygad, na czele których stali brygadziści, kierownicy robót. W zakresie jego obowiązków znajdowało się również prowadzenie dokumentacji związanej z daną budową, danym obiektem tj. dzienników budów. W tym stanie rzeczy kwestią sporną stało się ustalenie czy nadzorowanie innych prac aniżeli prace wykonywane w szczególnych warunkach, czy wykonywanie prac biurowych wyłączało możliwość zaliczenia pracy kierownika budowy, kierownika obiektu jako pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego wykonywanie takich prac przez kierownika budowy, kierownika obiektu nie wyłączało możliwości uznania, że nadal wykonuje on prace warunkach szczególnych. Nie sposób zaprzeczyć, że na budowie tak prace wykonywane przez pracowników świadczących prace w warunkach szczególnych, jak i przez pozostałych pracowników wykonywane były równolegle i do obowiązków wnioskodawcy należało ich koordynowanie, dbałość o ich jakość.

W orzecznictwie utrwalona jest wykładnia, że regulacja przewidziana w przepisie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podlega wykładni ścisłej, gwarantującej zachowanie celu uzasadniającego odstępstwo od zasady przechodzenia na emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Zatem o uprawnieniu do wcześniejszej emerytury decyduje łączne spełnienie wszystkich warunków określonych w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nie samo przekonanie pracownika, że świadczona przez niego praca była wykonywana w szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach (wyrok SA w Gdańsku z dnia 23 stycznia 2013 r., III AUa 1238/12). Oznacza to, że „dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” - aby mógł być uznany za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - musi odpowiadać łącznie następującym warunkom:

- 1) musi być dozorem inżyniersko-technicznym, czyli dozorem specjalistycznym, a nie dozorem „jakimkolwiek” (nie może być „zwykłym” dozorem wykonywanym w ramach pracowniczego podporządkowania kierownictwu pracodawcy);
- 2) musi być sprawowany „na oddziałach i wydziałach”, czyli powinien być wykonywany w określonym, skonkretyzowanym środowisku pracy, w którym istnieje narażenie na czynniki o znacznej szkodliwości dla zdrowia lub powodujące znaczny stopień uciążliwości pracy albo wymagające wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia;
- 3) powinien dotyczyć prac zgodnych z wykazami prac w szczególnych warunkach (zawartymi w załącznikach do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.) i wykonywanych bezpośrednio przez osoby, nad którymi sprawowany jest nadzór;

4) musi być wykonywany stale przez osobę nadzorującą, czyli nie może mieć charakteru okazjonalnego (peryferyjnego);

5) powinien być sprawowany w pełnym wymiarze czasu, jaki obowiązuje osobę nadzorującą na zajmowanym przez nią stanowisku (wyrok SN z dnia 3 grudnia 2013 roku, I UK 184/13).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 4 kwietnia 2014 roku wydanym w sprawie I UK 377/13, które Sąd Okręgowy podziela, dozór inżynieryjno – techniczny jest pracą wykonywaną w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy także wówczas gdy pracownik wykonuje czynności dozoru pośrednio (przez podległe mu osoby) a dozorem objęte są obok wykonywanych w szczególnych warunkach także inne prace, jeżeli nie są one podstawowymi w danym oddziale lub wydziale.

Świadczenie zeznający w sprawie przyznali, że na budowach funkcjonowała struktura, w której kierownik budowy był przełożonym kierownika robót, który sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami wykonującymi poszczególne prace, a kierownik budowy koordynował prace poszczególnych brygad. W ocenie Sądu zeznania świadków zasługują na wiarę, albowiem zgodne były one w zasadzie z dokumentacją zawartą w aktach osobowych, w tym zwłaszcza z zakresami obowiązków wnioskodawcy.

W spornym okresie wnioskodawca zajmował stanowisko kierownika budowy, kierownika obiektu. Świadczył pracę na budowach obiektów, gdzie jako podstawowe wykonywane były prace w szczególnych warunkach wymienione w dziale V załącznika do rozporządzenia. Według ustaleń poczynionych w sprawie przez Sąd H. W. kierował poszczególnymi budowlami i nadzorował prace, koordynował prace poszczególnych brygad. Tego rodzaju czynnościom trudno odmówić charakteru dozoru inżynieryjno-technicznego nad pracami wykonywanymi przez pracowników poszczególnych budów. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma rozstrzygającego znaczenia, w jakim zakresie wnioskodawca wykonywał dozór inżynieryjno-techniczny bezpośrednio, czyli osobiście lub pośrednio, czyli przez podległych mu służbowo pracowników (wyrok SN z dnia 8 stycznia 2009 roku, I UK 201/08). Przy ocenie, czy dozór stanowi pracę w szczególnych warunkach, łącznikiem jest bowiem narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach, a z tego punktu widzenia nie jest istotne, czy nadzór dotyczył pracy wykonywanej przez pracowników podległych mistrzom, bądź brygadziście, czy też czynności tych ostatnio wymienionych pracowników, skoro przełożeni pracowali w takich samych warunkach jak ich podwładni. Sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami niewymienionymi w wykazie A także nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru jako pracy w szczególnych warunkach. Z brzmienia pkt 24, działu XIV, wykazu A wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno-technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach (wyrok SN z dnia 4 października 2007 roku, I UK 111/07). W judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, że jeśli czynności wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24, działu XIV, wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego, ile czasu pracownik poświęca na dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Nie ma bowiem żadnych podstaw do wyłączenia takiego rodzaju czynności administracyjno-biurowych z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (wyrok SN z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 62/07, wyrok SN z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, wyrok SN z dnia 5 maja 2009 roku, I UK 4/09, wyrok SN z dnia 30 stycznia 2008 roku, I UK 195/07, wyrok SN z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08). Częstokroć czynności biurowe wykonywane przez wnioskodawcę były w sposób zasadniczy związane z wykonywanymi pracami, jak np. dokonywanie obmiaru robót, prowadzenie dziennika budowy, zabezpieczenie zaopatrzenia prowadzonych obiektów w materiały budowlane.

Reasumując, wnioskodawca w spornych okresach wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach. Udowodnił więc 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a co za tym idzie spełnił wszystkie konieczne do przyznania wcześniejszej emerytury warunki określone w przepisie art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 184 i art. 32 oraz art. 129 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał H. W. prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2015 roku.

/-/ SSO L. Popiel